

1. ALGEMENE BEPALINGEN

1. Toepasselijkheid

Wanneer deze algemene voorwaarden deel uitmaken van aanbiedingen tot en overeenkomsten tot verkoop en levering door opdrachtnemer, zijn alle bepalingen van deze voorwaarden tussen partijen van kracht, voor zover niet door beiden uitdrukkelijk en schriftelijk hiervan is afgeweken. Zij zijn tevens van toepassing op alle verbintenissen die voortvloeien uit nadien tussen partijen gesloten overeenkomsten tot verkoop en levering door opdrachtnemer, die rechtstreeks verband houden met het desbetreffende werk. Een verwijzing door de opdrachtgever naar eigen inkoop-, aanbestedings- of andere voorwaarden wordt door de opdrachtnemer niet aanvaard.

Definities

2. In deze leveringsvoorwaarden wordt verstaan onder:
 - de opdrachtnemer: de partij die in zijn aanbod en/of opdrachtbevestiging naar deze algemene voorwaarden verwijst;
 - de opdrachtgever: degene tot wie voren genoemde aanbod en/of opdrachtbevestiging is gericht;
 - installatie(s): werktuigen voor verticaal en/of horizontaal transport van personen en/of goederen, zoals liften, roltrappen en rolpaden;
 - het werk: het totaal van de overeengekomen werkzaamheden (incl. eventueel ontwerp) en/of leveringen;
 - schriftelijk: door middel van een door beide partijen ondertekend document of door een brief, telex of e-mailbericht of elke andere door de partijen overeengekomen technische wijze.

II AANBOD

3. Het aanbod is vrijblijvend, vermeldt de betalingswijze en geeft inzicht in de prijs en de prijsvormingsmethode: aanneming (vast aanneemsom) of regie (op basis van calculatie).
 4. In catalogussen, afbeeldingen, tekeningen, maat- en gewichtsopgaven e.d. vermelde gegevens zijn slechts bindend indien en voor zover deze uitdrukkelijk zijn opgenomen in een door partijen ondertekend contract of door de opdrachtnemer ondertekende opdrachtbevestiging.
 5. De door de opdrachtnemer uitgebrachte aanbieding, alsmede de door hem vervaardigde of verstrekte tekeningen, berekeningen, programma's, beschrijvingen, modellen, gereedschappen e.d. blijven zijn eigendom, ongeacht of daarvoor kosten in rekening zijn gebracht. De intellectuele eigendom op de informatie, die in een ander licht besloten of ten grondslag ligt aan de fabricage- en constructiemethoden, producten e.d., blijft exclusief voorbehouden aan de opdrachtnemer, ook al zijn daarvoor kosten in rekening gebracht. De opdrachtgever staat er voor in dat bedoelde informatie, behoudens ter uitvoering van de overeenkomst, niet anders dan met schriftelijke toestemming van de opdrachtnemer wordt gekopieerd, aan derden wordt bekend gemaakt of gebruikt.
 6. Indien de opdrachtgever het aanbod niet aanvaardt, is hij verplicht terstond alle in het vorige artikel bedoelde gegevens terug te geven aan de opdrachtnemer.

7. De opdrachtnemer is gerechtigd de kosten die gemoed zijn met het aanbod in rekening te brengen, mits hij de opdrachtgever vooraf schriftelijk op deze kosten heeft gewezen.

III TOESTANDKOMING VAN DE OVEREENKOMST

8. Indien de overeenkomst schriftelijk wordt aangegaan, komt deze tot stand op de dag van ondertekening van het contract door de opdrachtnemer onderscheidenlijk op de dag van verzending van de schriftelijke opdrachtbevestiging door de opdrachtnemer.
 9. De opdrachtnemer kan niet eerder gehouden worden met de uitvoering van het werk aan te vangen dan nadat alle daarvoor noodzakelijke gegevens in zijn bezit zijn en hij de overeengekomen (termijn)betaling heeft ontvangen.

IV UITVOERING VAN DE OVEREENKOMST

10. De opdrachtnemer instrueert en onderricht de opdrachtgever of de door deze aangewezen Personen volgens de geldende normen. De instructie bestaat uit het verstrekken van aanwijzingen en eenvoudig geschreven gedragsregels voor gebruikers door middel van een gebruikershandleiding, inclusief lift- of roltrapboek met hoofdgegevens, overzichtstekening en schema's zoals verlangd in de van toepassing zijnde veiligheidsvoorschriften.
 11. De opdrachtnemer is gerechtigd de kosten die gemoed zijn met het aanbod in rekening te brengen, mits hij de opdrachtgever vooraf schriftelijk op deze kosten heeft gewezen.

V VERPLICHTINGEN VAN DE OPDRACHTGEVER

11. De opdrachtgever is jegens de opdrachtnemer verplicht om de uitvoering van het werk mogelijk te maken binnen de normale werktijden van de opdrachtnemer op diverse openbare transmissienetten. De aansluitkosten zijn voor rekening van de opdrachtgever. De opdrachtnemer geeft hiervoor aanwijzingen op zijn vakgebied.
 12. De opdrachtgever zorgt ervoor dat de opdrachtnemer tijdig kan beschikken over de voor het werk benodigde goedkeuringen (zoals vergunningen en ontheffingen) en over de door hem voor het werk te verschaffen gegevens.
 13. De opdrachtgever verschaft tijdig de aansluitmogelijkheden ten behoeve van de voor het werk, de eindcontrole en/of keuring en inbedrijfstelling daarvan benodigde energie. De kosten van de benodigde energie zijn voor rekening van de opdrachtgever. Onder tijdig wordt verstaan: uiterlijk op de dag waarop met de uitvoering van het werk op de bouwplaats wordt begonnen.

14. De opdrachtgever draagt zorg voor het aanvragen van de aansluiting van de installaties op het net van het desbetreffende bedrijf respectievelijk op diverse openbare transmissienetten. De aansluitkosten zijn voor rekening van de opdrachtgever. De opdrachtnemer geeft hiervoor aanwijzingen op zijn vakgebied.

15. De opdrachtgever dient ervoor te zorgen dat door hemzelf of derden uit te voeren werkzaamheden (zoals bouwkundige) en/of leveringen, die niet tot het werk van de opdrachtnemer behoren, zodanig en zo tijdig worden verricht dat de uitvoering van het werk daarvan geen vertraging ondervindt. Indien niettemin vertraging als bedoeld in dit artikel ontstaat, dient de opdrachtgever de opdrachtnemer hiervan terstond in kennis te stellen. Tenzij in de overeenkomst anders is vermeld behoren in ieder geval niet tot de verplichtingen van de opdrachtnemer, maar tot de verplichtingen van de opdrachtgever:
 a) het gedurende de uitvoering van de montage op een goed bereikbare plaats nabij de montageplaats ter beschikking stellen van de droge, verwarmde, verlichte en afzonderlijk goed afsluitbare ruimte van voldoende grootte en uitgeroofd volgens eisen van de Arbeidsomstandighedenwet als onderkomen voor het personeel van de opdrachtnemer, hun persoonlijke eigendommen en het opslaan van de te verwerken materialen en gereedschappen;

b) het verrichten van bestratings-, beton-, breek-, funderings-, grond-, hak-, hei-, metsel-, schilder-, sloop-, aanheel-, stoffeer-, stuka-, droog- en timmerwerk;
 c) het aanbrengen dan wel hakken, boren of zagen en zo nodig dichten van openingen in bouwkundige constructies;
 d) het leveren en in bouwkundige constructies aanbrengen van goed ankerkraals, schroefhuizen en boorkranen;
 e) het leveren en tot bij de aangebrachte aanbrengen van definitieve elektrische voedingsleidingen voor kracht en verlichting met inbegrip van de daarin aan te brengen toestellen zoals hoofdschakelaars, greepschakelaars en beveiligingen;
 f) het leveren en aanbrengen van de verlichting, noodverlichting en wandcontactdozen in de liftmachineruimte, de verlichting van de schacht en de schachtoegangen, alsmede de verwarming en ventilatie van de liftmachineruimte en zo nodig van de schacht;
 g) een afgewerkt aansluitpunt in de machineruimte van de lift ten bate van de spreek- luisterverbinding van de liftkooi naar een permanent bewaakte post, bijvoorbeeld door middel van een telefoonaansluiting. Aansluit- en gebruikskosten zijn voor rekening van de opdrachtgever.

16. Indien de aanvang en de voortgang van het werk worden vertraagd door omstandigheden waarvoor de opdrachtgever verantwoordelijk is, dient de daaruit voor de opdrachtnemer voortvloeiende schade door de opdrachtgever te worden vergoed.
 17. De opdrachtgever draagt zorg voor het tijdig aanbrengen van adequate en veilige hulpwerktuigen voor het horizontaal en verticaal verplaatsen van voor het werk benodigde zware onderdelen en voor de bereikbaarheid van de plaats van uitvoering van het werk, alsmede voor de geschiktheid van de toegangswegen tot de plaats van het werk. De verplichtingen van de opdrachtgever omvatten mede het bedienen van genoemde hulpwerktuigen, het aanbrengen en na gebruik verwijderen van werkerlichting en verwkloeren met beschermingen op de plaatsen waar montagewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd.
 18. Dadelijk nadat de materialen en onderdelen zijn gereedschappen op de bouwplaats zijn aangevoerd draagt de opdrachtgever het risico voor alle directe en indirecte schade, die daaraan voortvloeit, behalve voor zover de schade aan opzet of bewuste roekeloosheid van de tot de bedrijfsleiding behorende medewerkers van de opdrachtnemer is te wijten.

19. De opdrachtgever draagt het risico voor schade veroorzaakt door gebreken of ongeschiktheid van zaken die van hem afkomstig zijn dan wel zijn voorgeschreven of bij een voorgeschreven leverancier moeten worden betrokken en voor de niet of niet tijdige levering van bedoelde zaken.
 20. De opdrachtgever draagt het risico voor schade veroorzaakt door fouten of gebreken in de door hem verstrekte tekeningen, berekeningen, constructies, bestekken en uitvoeringsvoorschriften en zal de opdrachtnemer tijdig op de hoogte brengen van wijzigingen in gebruiksomstandigheden of gebruik van de installatie(s), anders dan in het aanbod en/of de opdrachtbevestiging is omschreven dan wel vermeld.

21. De opdrachtgever draagt het risico voor de ondeugdelijke nakoming van de overeenkomst die te wijten is aan de door hem voorgeschreven hulppersonen. De opdrachtgever draagt eveneens het risico voor de ondeugdelijke nakoming van de overeenkomst die te wijten is aan door hem opdragen werkzaamheden die niet in verband staan met het werk aan de door de opdrachtnemer bij de uitvoering van het werk ingeschakelde hulppersonen.
 22. De opdrachtgever draagt het risico voor schade die te wijten is aan onrechtmatige daden van nevenaannemers en hun hulpverleners.

23. De opdrachtgever draagt het risico voor het van de opdrachtnemer afkomstige ontwerp, indien en voor zover dat door hem is goedgekeurd.
 24. De opdrachtgever staat de opdrachtnemer toe naamsaanduidingen en reclame op het werkterrein of aan de installatie(s) aan te brengen.

25. Auteursrecht op software

De opdrachtnemer heeft het recht additionele apparatuur en/of software te installeren, om de functionaliteit van de bij de installatie geïnstalleerde bestuurssoftware uit te breiden, indien van toepassing voor verbinding met service apparatuur van de opdrachtnemer. Deze additionele apparatuur en/of software blijft te allen tijde eigendom van de opdrachtnemer en de opdrachtnemer mag deze apparatuur software naar eigen inzicht verwijderen. De auteurs- en andere intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot de software blijven te allen tijde bij de opdrachtnemer rusten. De opdrachtgever staat er voor in dat de software niet anders dan met schriftelijke toestemming van de opdrachtnemer wordt gekopieerd, aan derden wordt bekend gemaakt of gebruikt. De opdrachtgever verleent de opdrachtnemer het recht om elektronisch en/of digitaal naar apparatuur te maken van de installatie en verrent de opdrachtnemer ook volledige toegang tot, en de mogelijkheid tot het gebruik van, data te genereren, te verzamelen, op te slaan, te analyseren en updates te maken van gegenereerde data van de bestuurssoftware. Deze data betreffen (technische) gegevens omtrent de installatie. Indien en voor zover de data kwalificeren als Persoonsgegevens zullen zij anderszins de opdrachtnemer worden geanoniseerd; de Wet Bescherming Persoonsgegevens ten aanzien van deze data zal in acht worden genomen. De opdrachtgever heeft de rechte op, danwel de zeggenschap over samengestelde data en databestanden van geselecteerde, verwerkte, geöndreerde data, alsmede van data en databestanden die zijn gecreëerd, verzameld, samengevoegd, ontwikkeld en/of bijgehouden.

Verrekening van meer- en minderwerk

26. Als meerwerk wordt beschouwd al hetgeen door de opdrachtnemer in overleg, al dan niet schriftelijk vastgelegd, met de opdrachtgever tijdens de uitvoering van de overeenkomst boven de in het contract of de opdrachtbevestiging uitdrukkelijk vastgelegde hoeveelheden wordt geleverd en/of aangebracht dan wel door hem boven de in het contract of de opdrachtbevestiging uitdrukkelijk vastgelegde werkzaamheden wordt gepresteerd.
 27. In rekening brengen van het meerwerk geschiedt ineen bij het verschijnen van de eerstvolgende betalingstermijn. Indien geen termijnbetaling is overeengekomen, geschiedt dit na de voltooiing van het meerwerk.
 28. Minderwerk, voor zover overeengekomen, wordt op de eindafrekening in mindering gebracht.

Overmacht

29. In geval van overmacht is de opdrachtnemer bevoegd zonder rechterlijke tussenkomst, hetzij de uitvoering van het werk voor ten hoogste zes maanden op te schorten, hetzij het werk in onvoltooid staat te beëindigen, zonder dat hij tot enige schadevergoeding gehouden zal zijn. Alle tot dan toe door de opdrachtnemer gemaakte kosten zullen terstond en ten volle opeisbaar zijn.
 30. Onder overmacht wordt in deze algemene leveringsvoorwaarden verstaan elke van de wil van de opdrachtnemer onafhankelijke omstandigheid, ook al was deze ten tijde van het tot stand komen van de overeenkomst reeds te voorzien, die nakoming van de overeenkomst blijvend of tijdelijk verhindert. Hieronder wordt mede verstaan het niet voldoende door leveranciers van de opdrachtnemer aan hun verplichtingen, indien noodzakelijke, brand, stakingen of werkonderbrekingen, verlies van de te verwerken onderdelen, import- of handelsverboden, terrorisme, het weigeren of intrekken van de benodigde vergunningen of licenties of het daaraan door de overheid of licentiegevers verbinden van zodanig verzwarende voorwaarden dat van de opdrachtnemer redelijkerwijs niet meer gevergd kan worden dat hij de overeenkomst nakomt.

Eindcontrole en/of keuring

31. Nadat montage/installatie is voltooid vindt, indien dit op grond van de wet is vereist, een eindcontrole en/of keuring plaats. De opdrachtgever verleent medewerking aan deze eindcontrole en/of keuring en stelt gratis hulpwerklieden, personeel en materialen ter beschikking, indien noodzakelijk. Schade en kosten, die ontstaan doordat aan deze voorwaarden niet of niet tijdig wordt voldaan, zijn voor rekening van de opdrachtgever.

32. Overname van het werk geschiedt:

a) hetzij zodra de opdrachtnemer aan de opdrachtgever schriftelijk kennis heeft gegeven dat het werk voltooid, bedrijfsklaar en conform overeenkomst is en deze het werk heeft aanvaard;
 b) hetzij zodra uiterlijk 8 dagen zijn verstreken nadat de opdrachtnemer schriftelijk aan de opdrachtgever heeft verklaard dat het werk voltooid, bedrijfsklaar en conform overeenkomst is en deze heeft nagelaten het werk, zonder gespecificeerde en gegronde klacht binnen die termijn te aanvaarden. Kleine en/of cosmetische gebreken die kunnen worden hersteld binnen de garantietermijn en die het

functioneren van het werk niet beïnvloeden, zullen de overname niet in de weg staan. De opdrachtgever is niet gerechtigd het werk of een onderdeel daarvan voor de overname te gebruiken. Indien de opdrachtgever dit wel doet, zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtnemer, wordt hij geacht het werk te hebben overgenomen.

33. Voor zover het risico niet op grond van artikel 18 is overgegaan en onverminderd het bepaalde in de artikelen 19 tot en met 23 gaat als gevolg van overname het risico voor het werk over van de opdrachtnemer naar de opdrachtgever. Elk verlies of beschadiging van de installatie en het werk na overgang van het risico op de opdrachtgever is voor risico van de opdrachtgever, tenzij dit verlies of deze beschadiging door opzet of bewuste roekeloosheid van de tot de bedrijfsleiding behorende medewerkers van de opdrachtnemer is ontstaan.

34. De garantietermijn gaat in zodra het werk overeenkomstig artikel 32 is overgenomen. Op schriftelijk verzoek van de opdrachtnemer wordt de opdrachtgever een schriftelijke verklaring over het tijdstip van toepassing meer dan 16 weken vóór de oplevering. Indien de opdrachtgever in gebreke blijft een verklaring te verstrekken, heeft dit geen gevolgen voor de overname volgens artikel 32. Oplevering/overschrijving van de levertijd

35. Het werk wordt geacht te zijn opgeleverd zodra dit volgens artikel 32 is overgenomen. Oplevering ontlaast de opdrachtnemer van alle aansprakelijkheid voor gebreken die de opdrachtgever op dat tijdstip redelijkerwijs had moeten ontdekken.
 36. Indien de contractpartijen niet een specifieke datum, maar een bepaalde termijn voor de oplevering zijn overeengekomen, gaat deze termijn in zodra de overeenkomst wordt aangegaan, alle officiële formaliteiten zijn vervuld, de bij de toelstandkoming van de overeenkomst verschuldigde betalingen zijn verricht, alle overeengekomen zekerheden zijn gesteld en alle andere gestelde voorwaarden zijn vervuld.

37. Indien de opdrachtnemer voorziet dat hij niet binnen de overeengekomen termijnen aan zijn verplichtingen kan voldoen, stelt hij de opdrachtgever hiervan onmiddellijk schriftelijk op de hoogte, met opgave van de redenen, en, zo mogelijk, wanneer nakoming kan worden verwacht.
 38. De opdrachtnemer is gerechtigd de oplevering te verlenen indien overschrijving van de levertijd optreedt:
 a) door één van de in artikel 30 genoemde omstandigheden (overmacht);
 b) door wijzigingswerkzaamheden, die het gevolg zijn van het werk van toepassing zijnde wijzigingen in de wetten, verordeningen en voorschriften of in hun algemeen aanvaarde interpretatie, die optreden tussen de offertedatum en de overname. De extra kosten en andere gevolgen van deze wijzigingen zijn voor rekening en risico van de opdrachtgever, met inbegrip van de wijzigingswerkzaamheden;
 c) door wijzigingen die door één van beide partijen zijn voorgesteld, zolang partijen daartoe geen overeenstemming hebben bereikt;
 d) indien buiten schuld van de opdrachtnemer vertraging ontstaat ten gevolge van uitvoering van ten tijde van de toelstandkoming van de overeenkomst geldende werkomstandigheden of doordat voor de uitvoering van het werk tijdig bestelde materialen niet tijdig worden geleverd;

e) door een handelen of een nalaten van de opdrachtgever, dan wel niet-nakoming van de contractuele verplichtingen door de opdrachtgever;
 f) doordat partijen na de schriftelijke melding van artikel 37 verlening overeengekomen. Deze verlening dient, gelet op alle omstandigheden, redelijk te zijn. Deze bepaling geldt ongeacht of de oorzaak van de overschrijving van de levertijd optreedt vóór of ná de overeengekomen datum van oplevering.
 39. De opdrachtnemer overschrijft de levertijd indien het werk niet wordt opgeleverd op de in de overeenkomst genoemde datum of binnen de volgens artikel 36 of artikel 38 bepaalde termijnen. Overschrijving van de levertijd geeft de opdrachtgever geen recht op ontbinding. De overschrijving van de levertijd is van toepassing op de overeenkomst, tenzij deze overschrijving meer dan 16 weken vóór de oplevering is mededeeling van de opdrachtnemer meer dan 16 weken zal bedragen. De opdrachtgever kan bij laattijdige overschrijving of mededeeling van de overeenkomst door een schriftelijke mededeling aan de opdrachtnemer ontbinden en heeft dan, voor zover van toepassing, recht op restitutie van de voor het werk reeds betaalde (gedeelte van de) prijs en op vergoeding van de door hem geleden schade, zulks tot een maximum van 5 procent van de voor het te leveren werk overeengekomen prijs. Indien de levertijd slechts voor een gedeelte van het werk wordt overschreden, heeft de opdrachtgever in afwijking van de vorige volzin alleen recht op ontbinding voor het gedeelte van het werk dat als gevolg van de overschrijving van de levertijd niet kan worden gebruikt zoals door partijen beoogd en wordt de schadevergoeding berekend op basis van het gedeelte van de contractprijs dat betrekking heeft op het gedeelte van het werk dat als gevolg van de overschrijving van de levertijd niet kan worden gebruikt zoals door de contractpartijen beoogd.

40. Tenzij de opdrachtgever gebruik maakt van zijn bovengenoemde recht tot ontbinding, geeft overschrijving van de levertijd - door welke oorzaak ook - de opdrachtgever geen recht tot het zonder rechterlijke machtiging verrichten of doen verrichten van werkzaamheden ter uitvoering van de overeenkomst.
 Opschorting en ontbinding

41. Indien goede grond bestaat voor de vrees dat de opdrachtgever niet in staat of bereid is of zal zijn om aan zijn contractuele verplichtingen jegens de opdrachtnemer te voldoen, alsmede in geval van falissement, surseance van betaling, stillegging, liquidatie of gehele of gedeeltelijke overdracht van het bedrijf van de opdrachtgever, is de opdrachtnemer gerechtigd passende zekerheid te zake van alle (al dan niet opeisbare) contractuele verplichtingen van de opdrachtgever te verlangen en in afwachting van zodanige zekerheid de uitvoering van de overeenkomst op te schorten. Bij gebreke van zekerheidsstelling binnen een redelijke, door de opdrachtnemer gestelde termijn is de opdrachtnemer gerechtigd de overeenkomst of gedeeltes daarvan te ontbinden. De opdrachtnemer heeft deze bevoegdheden naast zijn overige rechten op grond van de wet, de overeenkomst en deze voorwaarden.

42. Indien de opdrachtnemer niet, niet tijdig of niet behoorlijk voldoet aan enige verplichting, die voor hem uit de met de opdrachtnemer overeengekomen of uit een daarmee samenhangende overeenkomst voortvloeit, is de opdrachtnemer evenzeer gerechtigd de uitvoering van de overeenkomst op te schorten en/of de overeenkomst te ontbinden.
 43. In geval van opschorting op grond van artikel 41 of 42, is de opdrachtnemer bevoegd om de ter uitvoering van de overeenkomst door hem ingekochte, gereserveerde, in bewerking genomen en gefabriceerde grondstoffen, materialen, onderdelen en andere zaken voor rekening en risico van de opdrachtgever te doen opslaan. In geval van ontbinding op grond van artikel 41 of 42 is de vorige volzin van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de opdrachtnemer in plaats van voor opslag ook kan kiezen voor verkoop of vernietiging voor rekening van de opdrachtgever. Bij opschorting of ontbinding op grond van artikel 41 of 42 heeft de opdrachtnemer recht op schadevergoeding schadevergoeding, maar is hij zelf niet tot enige schadevergoeding gehouden.

V BETALING

44. Alle prijzen zijn exclusief BTW. Tenzij uitdrukkelijk en schriftelijk anders overeengekomen geschiedt betaling door de opdrachtgever in termijnen in evenredigheid met de voortgang (regie) of tijdsduur (aanneming) van het werk zonder recht op korting of verrekening.
 45. Tenzij uitdrukkelijk en schriftelijk anders overeengekomen, dient betaling plaats te vinden binnen uiterlijk 30 dagen na facturatum.

Verzuim opdrachtgever

46. Indien de opdrachtgever niet tijdig is verricht verkeert de opdrachtgever van rechtswege in verzuim en is de opdrachtnemer bevoegd het werk en de garantie op te schorten, onverminderd de hem verder toekomende rechten.
 47. Nadat de opdrachtgever in verzuim is gekomen, is de opdrachtnemer bevoegd zonder nadere ingebrekestelling tot invordering over te gaan van het aan hem verschuldigde bedrag. Alle daaraan verbonden (buiten)gerechtelijke kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever.
 48. Over de tijd dat de opdrachtgever met de betaling in verzuim is geweest, kan de opdrachtnemer over het aan hem verschuldigde bedrag vanaf de vervaldag rechte in rekening brengen naar een percentage van 3 punten boven de in Nederland geldende wettelijke rente, zoals in artikel 6:119a en artikel 6:120 lid 2 Burgerlijk Wetboek bedoeld.

49. Indien de opdrachtgever de betaling niet tijdig doet, wordt de opdrachtgever in mindering op alle verschuldigde kosten en rente en ten slotte in mindering op opeisbare rekeningen die het langst openstaan, zelfs al vermeldt de opdrachtgever dat de voldoening betrekking heeft op latere rekeningen.
 Eigendomsvoorbehoud

50. De eigendom van alle geleverde zaken (zoals materialen en onderdelen) gaat eerst op de opdrachtgever over wanneer al het door de opdrachtgever aan de opdrachtnemer uit hoofde van leveringen of werkzaamheden verschuldigde, met inbegrip van rente en toezien op de betaling, van de opdrachtnemer is ontvangen. Zolang de opdrachtgever niet aan zijn voormelde betalingsverplichtingen heeft voldaan is hij niet gerechtigd het door de opdrachtnemer geleverde en/of gemonteerde te belenen, te verpanden, onder hypothecair verband te brengen of op andere wijze te dragen. De opdrachtnemer zal in voorkomend geval gerechtigd zijn tot ongehindere toegang tot de zaken. De opdrachtgever zal aan de opdrachtnemer alle medewerking verlenen teneinde de opdrachtnemer in de gelegenheid te stellen het hierboven opgenomen eigendomsvoorbehoud uit te oefenen door terugneming van de zaken, met inbegrip van de daartoe eventueel benodigde demontage. Indien het demonteren van bestaande, vrij- of afkomende installatieonderdelen tot de opdracht behoort, worden die delen eigendom van de opdrachtnemer en door deze afgevoerd.

VI GARANTIE

51. Binnen de grenzen van de volgende bepalingen verbindt de opdrachtnemer zich om bij overname niet-waarneembare, binnen 12 maanden na de oplevering optredende gebreken kosteloos te herstellen.
 52. Deze garantieverplichting strekt zich slechts uit tot gebreken die zich vertonen in de voorzienne bedrijfsomstandigheden en bij juist en (voor zover van toepassing) overeengekomen wijze van gebruik van het werk. Zij strekt zich niet uit tot gebreken die het gevolg zijn van onvoldoende preventief onderhoud (anders dan door de opdrachtnemer), veranderingen aangebracht zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtnemer of door de opdrachtgever of derden uitgevoerde reparaties, alsmede normale slijtage of gebreken waarvoor de opdrachtgever aansprakelijk is ingevolge deze voorwaarden. Buiten de garantie vallen bovendien gebreken die optreden in dan wel geheel of gedeeltelijk het gevolg zijn van door de opdrachtnemer van derden betrokken onderdelen, voor zover de derde geen garantie aan de opdrachtnemer heeft verstrekt of de door de derde verstrekte garantie is verstreken.

53. Om zich op de rechten voortvloeiende uit artikel 51 te kunnen beroepen, dient de opdrachtgever:

- de opdrachtnemer onverwijld schriftelijk van de geconstateerde gebreken in kennis te stellen, doch uiterlijk binnen 14 dagen na het verschijnen van de garantietermijn, bij overschrijving van welke termijn ook aanspraak tegen de opdrachtnemer terzake van die gebreken vervalt;
 - de bezwaren die de gebreken uitsluitend of overwegend het directe gevolg zijn van een onjuistheid in de door de opdrachtnemer opgestelde constructie dan wel ten gevolge van gebrekkige afwerking of gebruik van slecht materiaal, onverminderd het bepaalde in de artikelen 19 tot en met 23;

- aan de opdrachtnemer alle medewerking te verlenen om hem in staat te stellen de gebreken binnen een redelijke termijn weg te nemen.
 54. De ingevolge de garantieverplichting door de opdrachtnemer vervangen onderdelen worden zijn eigendom.
 55. Onder de garantie vallende gebreken zullen door de opdrachtnemer worden hersteld door reparatie of vervanging van het gebrekkige onderdeel. Rechtsvorderingen terzake van gebreken dienen binnen 1 jaar na de tijdige reclame op straffe van vervall aanspraak te worden gemaakt.

VII AANSPRAKELIJKHEID OPDRACHTNEMER

56. De aansprakelijkheid van de opdrachtnemer is beperkt tot nakoming van de in paragraaf VI van deze voorwaarden omschreven garantieverplichtingen.
 57. Behoudens opzet of bewuste roekeloosheid van de tot de bedrijfsleiding behorende medewerkers van de opdrachtnemer en behoudens het bepaalde in artikel 39 en 56 is alle aansprakelijkheid van de opdrachtnemer, zoals voor bedrijfschade, andere indirecte schade en schade als gevolg van aansprakelijkheid jegens derden, uitgesloten.
 58. De opdrachtnemer is derhalve ook niet aansprakelijk voor:

- schending van octrooien, licenties of andere rechten van derden als gevolg van gebruik van door of vanwege de opdrachtgever verstrekte gegevens;
 - beschadiging of verlies, door welke oorzaak ook, van door de opdrachtgever ter beschikking gestelde grondstoffen, halffabricaten, modellen, gereedschappen en andere zaken;
 - schade aan in eigendom van de opdrachtgever toebehorende zaken

59. Indien de opdrachtnemer, zonder de montage in opdracht te hebben, wel bij de montage hulp en bijstand -van welke aard ook- verleent, geschiedt dit voor risico van de opdrachtgever.
 60. De opdrachtgever is gehouden de opdrachtnemer te vrijwaren respectievelijk schadeloos te stellen ter zake van alle aanspraken van derden tot vergoeding van schade.

VIII SLOTBEPALINGEN

61. Op de overeenkomst en op alle overeenkomsten die daaruit voortvloeien, is uitsluitend Nederlands recht van toepassing. De toepasselijkheid van het Weens Koopverdrag is uitgesloten.
 62. Alle geschillen, die mochten ontstaan naar aanleiding van een overeenkomst waarop de onderhavige algemene voorwaarden gelden of ten dele van toepassing zijn of naar aanleiding van nadere overeenkomsten, die een uitloefsel zijn van zodanige overeenkomst, worden beslecht door de gewone rechter, die naar regels van het Nederlands Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot beoordeling van het geschil bevoegd is. Bij bevoegdheid van de Rechtbank zal echter uitsluitend de rechtbank bevoegd zijn van het arrondissement waar de opdrachtnemer is gevestigd, tenzij het een zaak betreft waarvoor de sector kanton bevoegd is.